

65.32

734

9090к

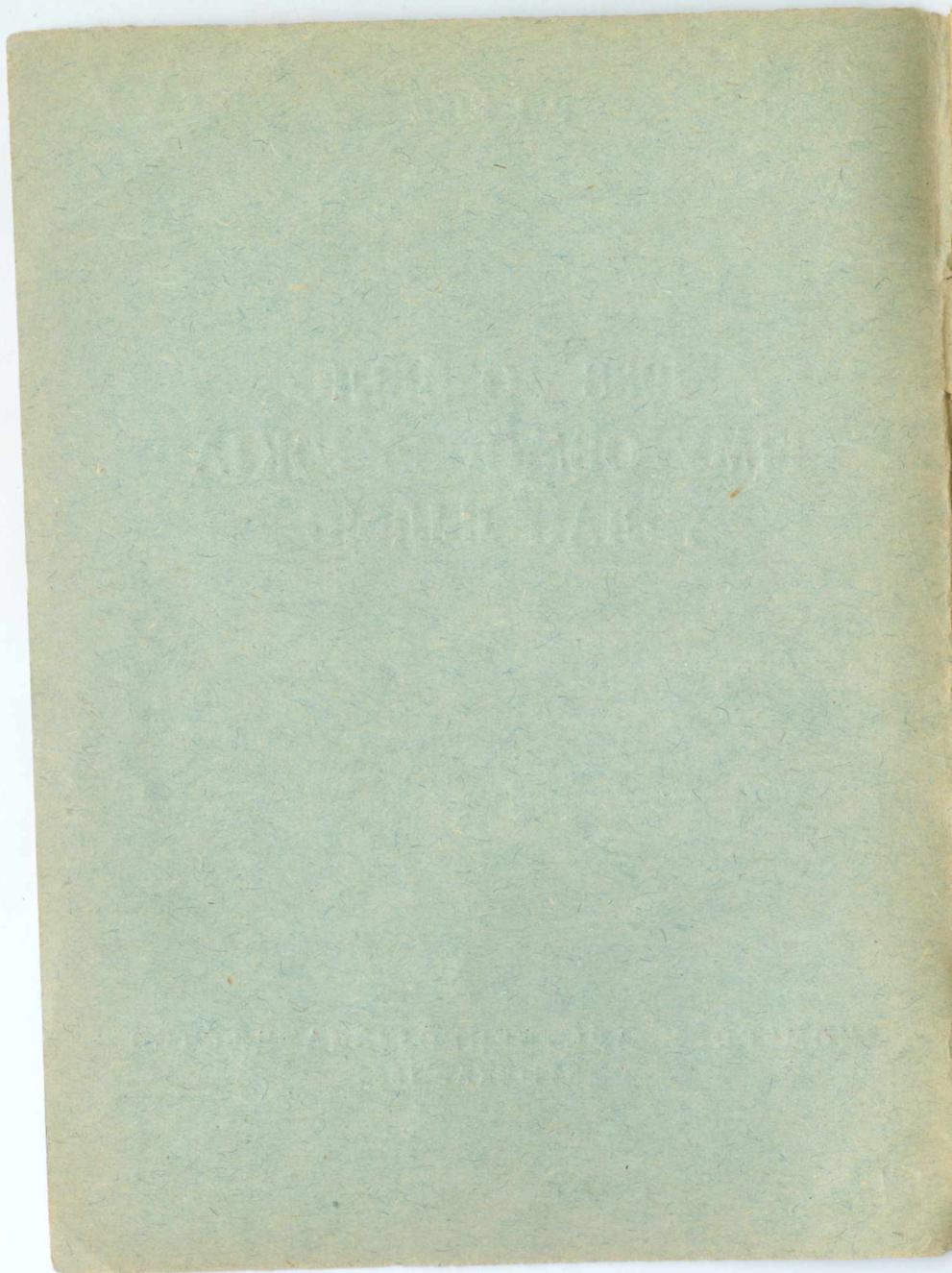
Р. I. EIXE

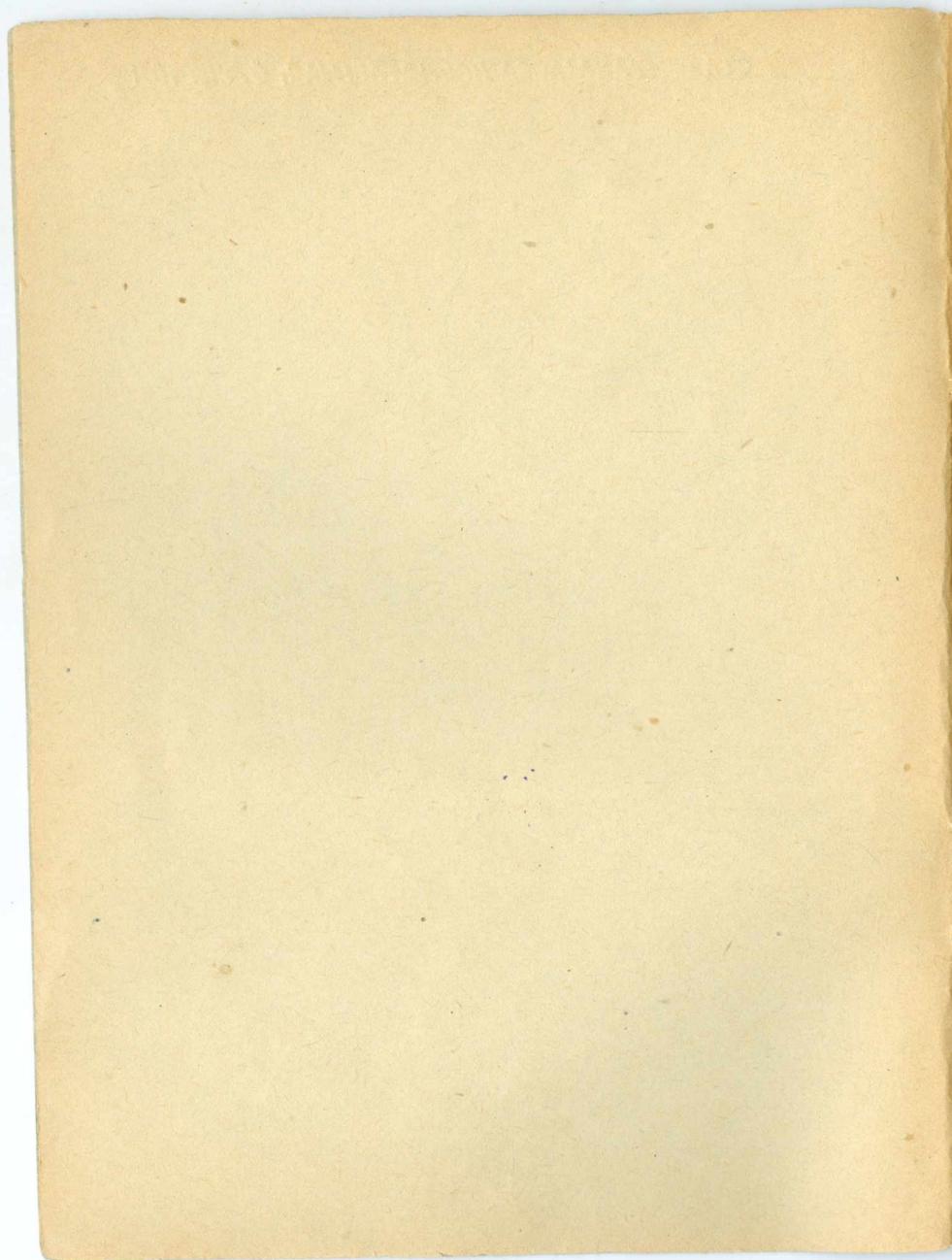
**1938 ВО ВЫЛӚ
ВІРМУ ОВМӚССА УЖЈАС
ПЛАН ЈЫЛЫГ**

**КОМІ ГОСУДАРСТВЕННОЈ ИЗДАТЕЛСТВО
СЫКТЫВКАР 1938**

54

СТАВ СТРАНАЈАССА ПРОЉЕТАРИЈАС, ЂТУВТЧЃЈ!

Коми-3

Р. I. ЕЖЕ

65.32. 84.32

2497a

ЭЗЧ

1938 ВО ВЫЛӚ
 ВІРМУ ОВМӚССА УЖАС
 ПЛАН ЈЫЛЫГ

ССР Сојуза Җемледелије куҗа
 НароднӚ КомиссарлӚн доклад
 ВКП(б) ЦентралнӚ Комитет пленум вылын
 1938-Ӛд вога јанвар 18-Ӛд лунӚ

К 0506

2 | НАЦИОНАЛЬНАЯ
 БИБЛИОТЕКА
 Республики Коми

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЈ ИЗДАТЕЛЬСТВО
 СЫКТЫВКАР 1938

Р. И. ЭЙХЕ

О ПЛАНЕ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ
РАБОТ НА 1938 ГОД

*Доклад
Народного Комиссара Земледелия Союза ССР
на Пленуме Центрального Комитета ВКП(б)
18 января 1938 года*

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
СЫКТЫВКАР 1938

Сталин жорт партија XVII-дд сјездлы отчетној докладын, странаса виџму овмѳслыг састојанјесѳ анализрујтѳмѳн, шуис:

„Збылысѳ отчетној кадколаст виџму овмѳслы вѳли не сымында ѳдјѳ кыптан да вынјѳра разбег кадколастѳн, мыјдта матыса кадын сецѳм кыптѳмыслы да сецѳм разбегыслы предпосылкајас лѳсѳдан кадколастѳн“.

1938 во кежлѳ социалистическѳј виџму овмѳс аслас развѳтѳјелѳн сѳјѳ кадколастын, кор сѳјѳ вермѳ јонжыка тырвыјѳ реализутны кык сталинскѳј пјатѳлеткајасѳн лѳсѳдѳм предпосылкајас.

Кушѳмѳс сѳјѳ предпосылкајасыс странаса виџму овмѳс вынјѳра да ѳдјѳ кыпѳдѳм вылѳ?

ѳты. СССР-ын 1937 воса декабр 1-ѳј лун кежлѳ лѳсѳдѳма 243.700 колхоз, кытчѳ ѳтувтѳма странаса став крестанскѳј овмѳјасыс 93 прѳцентсѳ. дасвѳт мѳлљон овмѳс гѳгѳр колхозынѳсѳ вѳт воыс дыржык, мѳд-ногѳн-кѳ бостисны-нын коллективнѳј овмѳсын ужлыс ыжыд опыты да навыкјас.

Мѳд. Вѳчѳма виџму овмѳс тырвыјѳ перевоорујтѳм.

Революцијадѳса россијскѳј сѳктын вѳли 10 мѳлљоныс унжык гѳр, косула да пу плуг, 4,5 мѳлљон кѳрт плуг да 18 мѳлљон гѳгѳр пу агас. Јонжыка

сложнѳ да усовершенствованнѳ ви́му ужалан ӊру-
дїејас да машинајас вѳліны јона еща і сѳмын поме-
шщїчеј да кулацкѳј овмѳсјасын.

Соціалїстїческѳј индустрїја вооружїтїс колхозја-
сѳс воцынмуныс технїкаѳн, выл машинајасѳн.

1938 во заводїтчїг кежлѳ странаын ем 5.819 МТС,
наын 367 сурс трактор, 104,6 сурс комбајн, 62,3 сурс
автомобїл, уна да сурс мукѳд первокласнѳј маши-
најас. Государствоѳн лѳсѳдѳм машинно-тракторнѳј
станцїјајас асланыс машинајасѳн обслужївајтѳны став
колхозјасѳс, ічѳтык ісклученїеыс кынї.

Машїннѳј парк, кодї ем сїктын, ѳнїја кадын тыр-
выјѳ обеспечївајтѳ став основнѳј ви́му овмѳсса уж-
јас механїзујртѳм помалѳм. 1937 воын, весїг трак-
торнѳј парк неудовлетворїтелнѳја іспѳзујтѳм дырї,
јарѳвѳј кѳза улѳ гѳрѳм механїзујртѳм вайѳдѳма
64 прѳцентѳз, ѳзімѳј кѳза улѳ—78 прѳцентѳз, ізапод
лептѳм куза—63 прѳцентѳз. Ғерновѳјјас обшщѳј
плошщадыс ідралѳма комбајнјасѳн 30,2 мїлліон гектар,
мыј составлїајтѳ 37 прѳцент колосовѳјјаслѳн обшщѳј
плошщад дїнѳ.

Кѳјмѳд. Лѳсѳдѳма ви́му овмѳсса квалїфіцїрованнѳј
работнїкјаслыс кадрјас.

Быд трактор, комбајн, вартан машина лоїны базаѳн
выл јѳзлы быдмѳм вылѳ. Уна со сурс крестана овла-
дїејїсны выл технїкаѳн, ви́му овмѳсса уж тѳдчымѳн
лоїс индустрїалнѳј ужлѳн разновїдностѳн.

ѳнїја кад кежлѳ, не тыр даннѳјјас сертї, мїјан
колхознѳј сїктын ем: тракторїстјас—734 сурс, ком-
бајнерјас—165 сурс, шоферјас—124 сурс, машинїст-
нотеребїлшщїкјас—10 сурс. Тајѳ јѳзсыс унжыкыслѳн
зїк неважѳн-на ез вѳв некушѳм представленїе мотор
јылыс. А ѳнї на пѳвсыс сурсјас петкѳдлѳны вылын
прїзводїтелнѳј ужлыс замечателнѳј образецјас.

Ви́му овмѳс коллектївїзујртѳм да технїческѳја
перевооружїтѳм, кадрјаслѳн быдмѳм сетїсны по-
занлун 1937 воын-нїн ви́му овмѳс прѳдукцїја со-

дөмлыс сещөм өдјас, кодөс ез төдлы да оз төд
ні өті капиталистическөј страна да кодјас өнөз өді
лөсаланаөс сөмын социалистическөј промышлен-
ностлы.

1937 во сетіс візму овмөс продукциялыс сөдөм
пөштө өтөдн жынјөн пөв унжык урожайнөј 1935 во
дорыс. Страна ыкөз матыстчөс 7—8 мөлліард пуд
наы быд во өчөм јылыс Сталин јортөн сувтөдөм
мог разрешитөм дінө. Ферновөј културајаслөн валовөј
продукціяыс 1937 воын, предварөтөлнөј даннөјјас
серті, лоис 7 мөлліард пуд гөгөр.

Успехјас, кодјасөс шөдөдөма візму овмөсын, ем
ВКП(б) ЦК-өн да Сөветскөј правөтелствоөн колхозјас-
лы сетөм зөв ыжыд выманөјелөн да отсөглөн резуль-
тат, став партіјнөј организацијајас зөв ыжыд ужлөн,
колхознөј массајас актөвностлөн да ентузіазмлөн ре-
зультат.

ӨДЈӨ ДА ПОМӨЗ БЫРӨДНЫ ВРЕДөТЕЛөСТВОЛЫС ПОГЛөДСТВИЈЕЈАС ВІЗМУ ОВМӨС ОРГАЊАСЫН

Візму овмөс органјас өнөја уж јылыс сорнөтөмөн,
колө признатны, мыј критика, кодөс өді сетөма
Сталин јортөн візму овмөс аппаратлы партіјалөн
XVII-өд сјезд вылын, і талун зөннас өнмө візму ов-
мөсса работнөкјаслы.

Візму овмөс аппаратјасын ем не еща бур ра-
ботнөк, торјөн-нын өні, кор партіјнөј организацијајас
сетісны візму овмөс органјасө уна выл, способнөј
јөзөс. Но мө нөшта ег-на кужөј кызі колө котыртны
тајө јортјасө конкретнөј мојас олөмө пөртөм өөсна
тыш вылө, кодјасөс (мојасөс) сувтөдөма візму овмөс
сістема өзө. Гөрөдјас көртавлөм да разавлөм—пыр
нөшта мөјан ужлөн өтіл.

Візму овмөс органјаслыс өмөл ужсө серпасалөм
могыс пөзө бөстны көт-нин лыдпасјас, кодјас харак-
терізујтөны тракторнөј парк іспөзујтөм. Вөл уна

МТС-јасын 1937 воын трактор вылѝ шѝрковод выработка (гѝрѝм вылѝ вужѝѝѝмѝн) вевтыртис ѝти сурс гектар, а Сојуз паста шѝрковод выработка—сѝмын 440 гектар (1937 воа декабр 1-ѝ лун кежлѝ предвари-тельнѝ даннѝјјас серти).

Тракторнѝ ужјаслыс асдонсѝ чинтѝм вѝсна тышлѝн абутѝмлун, терпитны поѝтѝм отношенїе ломтас перерасходутѝм динѝ да преступнѝ невнї-манїе МТС-јаслѝн фїансовѝ состојанїе динѝ—тајѝ ѝнѝѝ-на нѝшта общѝѝј јавленїе, і та вылын мї воштам уна мїльїон шайтјас.

Уна областјасса, крајјасса да республикајасса работникјас настаивайтѝны Наркомѝем воѝын ломтас нормајас соѝтѝм вылын, гѝрѝм жужѝѝѝны колан-лунѝн тајѝ требованїесѝ мотивїруйтѝмѝн. Уна рајон-јасын гѝрѝм, кывшутѝг, колѝ жужѝѝѝны, но сїјѝс мї вермам вѝчны і ломтас нормајас соѝтѝтѝг. Колѝ кутны тѝдвылын, мыј зев уна ломтас мї преступнѝ таргајам. Тырмымѝн шуны, мыј сѝмын карбјураторјас регулїруйтѝм соѝтѝ ломтаслыс рѝскоѝ да с прѝчентѝѝ. А ѝѝ тракторјаслѝн тѝдчана јукѝныс, пѝ-жалуј, унжыкыс, ужалѝ омѝла регулїруйтѝм карбјураторјасѝн. Тракторјас бѝрыс, кор најѝ ужалѝны, му вылас кыптѝ кыз шын. МТС-лѝн став нефтанѝј овмѝсыс нудсѝѝ зїк бесхоѝајственнѝја.

Колѝ лѝсѝѝны чорыѝ пѝраѝѝѝ МТС-са нефтанѝј овмѝсын да паскѝѝны тыш тракторнѝј ужјаслыс асдонсѝ чинтѝм вѝсна.

Ыжыѝ вред вїзму овмѝслы вѝчисны троцкїстско-бухарїнскѝј вредїтельјас. Вїзму овмѝс сїстема лѝїс вывїтї јогѝссѝмаѝн. Партијалѝн да народлѝн медлѝѝк врагјасыс вѝчисны аслыныс поз вїзму овмѝс аппаратса вел уна ѝвенојасын. Вїзму овмѝс органјасын орудујтлыс вредїтельскѝј элементјаслѝн контрреволю-ціоннѝј подрывнѝј ужыс мунїс медвоѝ кадїјасѝс раз-ложїтан вїѝ куѝа.

Сѝкыѝ аслыѝ представїтны јонжыка расхлѝбаннѝј

да неісціплінірованној сїстема, візму овмѡсса органјас сїстема дорыс. Војдѡр-кѡ кооперацијалѡн омѡла ужалыс органјас јылыс сорнїтісны: ужалѡны „кооператївној чѡлѡмѡн“, то ѡні візму овмѡс сїстема јылыс поѡѡ шуны, мыј сїѡ расхлѡбанност сертї перешчѡголајтїс весїг кооперацијалыс меѡса лѡк органјасѡѡ.

МТС-јас вылѡ государство віѡѡ зев гырыс средствојас, і елементарнѡ, мыј Наркомѡзем должен чорыда прѡвѡрајтны, кыѡї да кытчѡ рѡскѡдујтѡѡны сїѡ средствојасыс. Тајѡ ез вѡчсы умышленнѡја да тајѡн поощрајтчылісны рваческѡј да антїгосударственнѡј элементјас да вескыѡ вредїтелјас. Бѡрја кык воѡн Наркомѡзем ез ревїзујт нї ѡтї МТС.

Нарѡдѡн врагјас разлагајтїсны кадрјасѡс, ез сувтлыны уна сїкас незаконнѡј пособїејас да „преміјајас“ пыр подкупјас воѡын.

Кадрјасѡс разлагајтѡм вел уна случајјасын волїс вѡвлытѡм наглостѡѡ. Напрїмер, Главѡзерно ремонтнѡј ѡтѡелса інспектор Косїлов, кодѡс вѡлі командїрујтѡма Чѡлабїнскѡј ѡбластнѡј візму овмѡс ѡтѡел ѡбслеѡдујтѡм вылѡ, бѡстїс Чѡлабїнскѡј ѡблїсполкомлыс да ѡблзѡлыс „бур прѡверканыс премїја“—1600 шайт сѡмѡн да ковјор.

Вражескѡј элементјас быдногыс вештылісны научно-їсследѡвательскѡј учреждѡенїејас візму овмѡс воѡын сулалыс практическѡј могјас разрешајтѡмыс. Наркомѡзем сїстемаын ем уна со различнѡј научно-їсследѡвательскѡј учреждѡенїе. На пѡвсыс унаѡн разрешајтїсны проблемајас, кодјас ѡз їмеїтны некущѡм ѡтношенїе візму овмѡс кыпѡѡѡм дїнѡ.

Вїзму овмѡсын научнѡј уж нуѡѡѡм вылѡ Ленин нїма візму овмѡс наукајас акаѡемїја інстїтутјаслѡн сїстема бѡрја кујїм во чѡжѡн віѡїс 200 мїлльїон шайт гѡгѡр государственнѡј средствојас. Тајѡ средствојасыс абу їчѡт јукѡн віѡѡма прѡстѡ, таргајтѡма. Напрїмер, 1932 воѡан акаѡемїјаѡн їзучајтѡїсны ташѡм темајас, кыѡї:

„Разној популацијаа понјасџс исползутџм“, „Понјасџс искусственнџа тырсџдан техника“, „Импортиџ производител пон-кобелјаслыс потомство региструјтџм“. Став тајџ „собачеј проблемајас“ вылас сџмын 1936 воын вџлі виџма 100 сурс шайт гџгџр. Академија тематикаын вџлі і сещџм тематика, кыџи „ручџс морт динџ велџдџм“. Ставыс тајџ ускџдџ тџдвылџ Лапутаыс академикјасџс, кодјас разработывајтлісны став королевствоын гџнтџм ыжјасџс пасџдан проблема.

Вел уна во чџжџн вредителскџй элементјас быднџгыс мунісны паныд урожај кыпџдџмлы да орџдисны правіліној севооборотјас пыртџм.

Сојузса Наркомземџ народлџн сурџсџм врагјас, медем чџбны вредителство севооборотјас пыртџмын, сетлісны очковірателскџй сведеніејас сы јылыс, мыј колхозјаслџн кык којмџд јукџн гџгџрыс імеітџны вынсџдџм севооборотјас. Тајџ оз петкџдлы севооборотјаслыс збылџ положеніесџ.

1937 воса октабр 1-џ лун кежлџ, оператівној учот даннџјас серті, севооборотјас вџліны сџмын 51.677 колхозлџн, мыј составлајтџ 21,2 прџцент колхозјаслџн обшџбј лыд динџ, но весіг і сіјџ колхозјасас севооборотјаслыс тџдчана јукџнсџ должен лоны вежџма, кыџи колхознџй производство развівајтан условіејаслыс лџсавтџмјасџс.

Тащџм-жџ очковірателство вџлі і колхозјаслы мубн вечнџй пџлзутџчџм вылџ актјас сетџм јылыс вопросын.

Наркомзем сетліс даннџјас, кодјас вісталісны сы јылыс, мыј бытџџ-кџ колхозјаслы государственнџй актјасџн вечнџй пџлзованіе вылџ закрепітџма 400 мільіон гектар му. Збылысџ-жџ 1937 воса октабр 1-џ лун кежлџ государственнџй актјасџн вџлі закрепітџма сџмын 312.099 сурс га. Но проверка петкџдліс, мыј тајџ актјассыс 10 прџцентыс не ешажык вџлі сетџма вредителскџја да колџ вежны. Актјаслџн

20—25 проценты требуются тогда исправления-
яс. Например, Кировской области, кита петколле
специальной обследованије, актјаслѣн 25 проценты
тырвыѣ брак, а 48 проценты колѣ тѣчымѣнја веж-
лавны.

Торја разрушительной вредительской уж воли скѣт-
вѣдѣм лужѣнын. Таѣѣ вредительствоѣс воѣсна социали-
стической скѣтвѣдѣм бѣстѣс ыжыѣд уроѣн.

1934 воѣн ВКП(б) ЦК Пленум шудѣмѣн Нарком-
земля воли сетѣма вел уна плѣмсовхоз колхозно-
животноводческой фермајаслы племенной скѣт произ-
водѣтѣм вылѣ. А таѣѣ плѣмсовхозјасѣѣ кутѣм вылѣ
3 воѣн вѣдѣма государственной бѣджет куза 133
мѣлльѣн шайт сайѣ. Но секи-жѣ, плѣмсовхозјаслѣн
лыдыс 3 воѣн чѣнѣс 82-сань 70-ѣѣ; гирыѣ скѣтлѣн об-
щѣй журлыдыс наѣн чѣнѣс 50 сурсѣан 40 сурсѣѣ.

Вел уна плѣмсовхозјасын скѣт воли зараѣитѣѣма
уна сѣкас вѣсѣмјаслѣн, да сѣјѣс колхозјасѣѣ сетѣм
збылысѣѣ служѣтѣс епѣзоотѣјајас паскѣѣѣмлы.

Вредительской элементјас умышленнѣ лѣѣѣѣлѣсны
сѣѣѣѣ положѣнѣ, кор бѣѣ во сѣѣдѣ вѣѣѣму овмѣѣсѣ
вајан машинно-тракторной парк да ремонтной база
костын торјалѣм.

Онѣја кадын Сојузын ем 5.819 МТС, а мастер-
скѣѣјас—сѣмын 3.731, сы лыдын капиталной ремонт
нудѣан мастерскѣѣјас 1.200. Ташѣм ногѣн, 2.088 МТС-
лѣн абу векушѣм ремонтной база. МТС-јасын да
МТМ-јасын ем сѣмын 8.337 станок. Сѣѣѣѣ, ѣтѣ станок
вылѣ, кодѣ ем МТМ-ын да МТС-ын, воѣ 45 трактор,
15 автомашѣна, 14 комбайн, 13 вартан машѣна.

Сталин јорт партѣја XVII-ѣѣ сѣѣѣд вылын инѣс,
мыј тракторјас ремонтлѣн подулыс должеѣ лѣны те-
кушѣѣ да средней ремонт, а не капиталной. Вѣѣѣму
овмѣѣс аппаратјасын орудуѣтлыс вредѣтельјас бѣѣ-
ногыс орѣѣлѣсны текушѣѣ да средней ремонт ко-
тыртѣм. Текушѣѣ ремонтлыс дѣн умышленнѣ воли
прѣѣктѣруѣтѣма вывѣтѣ иѣѣѣѣс.

Напрымер, текушчэі ремонтна збыў доняс 1935 воын небыд му гёрбм куза быд выработајтёмн гектар вылө вёліс 1 шајт 44 ур, 1936 воын—1 шајт 24 ур. А Наркомземөн 1937 во кежлө вөлі проектирујтөма текушщөј ремонтлыс дон 52 ур небыд му гёрбм гектар вылө.

Вражескөј элементјас быдногыс орөдлісны машиннөј сарајјас стрөйтөм. Та вөсна зев дон-машинајас зев уна МТС јасын вөліны ывла вылын.

Тајөн ылөз оз помас візму овмөс аппаратө сүјөм врајаслөн подрывнөј вражескөј ужыс. Візму овмөсса работнікјаслөн мог—парторганізаціяјас вескөдлөм улын кужны өдјө да помөз бырөдны вредітелстволыс последствіејасө.

Вредітелстволыс последствіејасө бырөдөмын зев важнөј факт ем тувсов көчалөн кампаніе. Візму овмөс органјасса став работнікјас локтан тувсов кампаніеын кутөны партія возын экзамен социалістическөј візму овмөс котыртөм воҙө кыпөдөм да бурмөдөм вөсна тышын міјан воҙө сувтөдөм гырыс мојјас бојөвөја лөртны олөмө кужөм вылө.

ОБЕСПЕЧИТНЫ СТАВ КУЛЬТУРАЈАСЛЫГ УРОЖАЈНОСТ ВОҶӨ КЫПӨДӨМ

Основнөј візму овмөсса ужјаслөн план оз шымырт візму овмөслыс став јукөнјасө. Сыын абу, напрымер, скөтвізөм паскөдан план, көді відлавеө правітелствөди торјөн. Візму овмөс ужјас куза сетөм планө пыртөма ужјас, көдјас лөсөдөны урожај.

Тавоса планлөн воҙа војасса планыс зев важнөј торјалөмјас пөвсыс өті ем сыын, мыј сіјө өтщөш урчөтө заданіејас візму овмөсса став зев важнөј ужјас куза: тувсов да озөмөј көза куза, чөстөј парјас лөнтөм куза, ізапод куза. Воҙа војасө, кызі төдса, планын воҙыв урчөтсылысны сөмын тувсов көза да

пар лептѡм. Ізапод гѡран план, а сїѣ-жѡ оѣмѡј кѡѣа план сетоылісны сорѡнжык.

Ѣні правїтельство во заводїтчїгѡн ѡтщѡщ планирујтѡ вїѣму овмѡсса во гѡгѡрса став зев важнѡј ужјас.

Тажѡ лоїс поѣанаѡн колхозјасѡс оргаїзація да овмѡс боксаї јонмѡдѡмын выл успехјас вѡсна да петкѡдлѡ оргаїзованностлѡн сїѡ вылын урѡвен јылыс, кодѡс шедѡдїс соціалїстїческѡј вїѣму овмѡс.

Во заводїтчїгѡн вїѣму овмѡсса став зев важнѡј ужјас куѣа госуларственнѡј заданїејас пѡлучїтѡмѡн, колхозјаслѡн ем поѣанлун, тајѡ заданїејас вылас подулавѡмѡн, јонжыка чоткѡја планирујтны ассыныс проїзводствѡсѡ, воѣыв урчїтны став їмеїтчыс ресурсјас тырвыѡ їспѡлзујтѡм.

Колхозјаслѡн да ѡткаоысјаслѡн став кѡѣа плошщадыс 1938 воын лоѡ 117.693,5 сурс гектар, мѡднѡгѡн-кѡ 1.714,6 сурс гектар вылѡ унжык, мыј фактїческї вѡлі кѡѡма 1937 воын.

Кѡѣа плошщадјас ѡбщѡј паскѡдѡмкѡд ѡтщѡщ чїнѡ ѣерновѡјјаслѡн кѡѣа плошщад, 1937 вога фактїческѡј кѡѣајас сертї ѣерновѡјјаслѡн плошщад таво чїнѡ 2.967,5 сурс гектар вылѡ.

Мыј јылыс тајѡ вїсталѡ?

Ѣтї-кѡ, тајѡ вїсталѡ сы јылыс, мыј, ѣерновѡј проблема разрешїтѡмѡн, мї шедѡдїм наї вѡчѡмын сїѡ урѡвен, кодї лѣѡ чїнтыны ѣерновѡј културајаслыс кѡѣа плошщад да вескѡдны ѡсновнѡј вїманїе урожајност кыпѡдѡм вылѡ да правїлнѡј севоѡборотјас пыртѡм вылѡ.

Сталїн јорт партїјалѡн XVII-ѡд сјезд вылын, странаса вїѣму овмѡс развїтїе вїѣ јылыс сорнїтѡмѡн, пасїс, мыј вїѣму овмѡсын ѣїк ѡтї правїлнѡј вїѣ ем вїѣ „плошщадјас огулнѡја паскѡдѡмыс му ужалѡм бурмѡдѡмѡ, правїлнѡј севоѡборот да пар пыртѡмѡ, урожајност кыпѡдѡмѡ вужѡм да сїјѡс-кѡ требујтас практика,—сушществујтыс кѡѣа плошщадјас временнѡ чїнтѡмѡ вужѡм“.

Модкӧ, тајӧ лоӧ, мыј лӧсӧдӧма колана предпосылкајас вел уна мукӧд культурајас ӧдӧжык развѣйтчӧм вылӧ, торјӧн, кормӧвӧј культурајаслыс кӧза площадь паскӧдӧм вылӧ.

Кормӧвӧј культурајас кӧзӧм 1938 воын колан васа фактѣскӧј кӧза сертѣ содтӧма 1.691 сурс гектар вылӧ, а ыщкан турунјас сертѣ—4.452 сурс гектар вылӧ. Кормӧвӧј культурајаслыс кӧза площадь содтӧм паскӧдӧ кӧрым база социалистѣскӧј скӧтвѣдмлы да кокнӧдӧ правѣлнӧј севооборотјас пыртӧм.

Унаваса турунјас кӧзан план сертѣ 1938 во вылӧ проектируйтӧма кӧзны колхозјасын клевер 2.635 сурс гектар да люцерна 1.308 сурс гектар.

Паскӧдсӧ овоще-бахчевӧј культурајаслӧн кӧза площадь 437 сурс гектар вылӧ, торјӧн картофеллӧн. Медвоzza ӧчередын овоще-бахчевӧј культурајас кӧзӧм паскӧдӧм урчѣсӧ Челябинскӧј да Свердловскӧј областјасын да дальне-Восточнӧј крајын, кодјас воzza војасӧ ез обеспечѣвѣйтлыны ассыныс потребностјасысӧ овощѣјас места вылын кӧзӧм щӧт вестӧ.

1938 воын тајӧ областјасыс долженӧс тырвыјӧ обеспечѣтны аснысӧ овощѣјаслӧн меставывса кӧзајас щӧт вестӧ.

Технѣскӧј культурајас вӧчӧмын основнӧј упорсӧ бостӧма сѣ-жӧ не кӧза площадьјас паскӧдӧм вылӧ, а меропрѣјѣтѣјас вылӧ, кодјас обеспечѣвѣйтӧны тајӧ культурајасыслыс вылын урожај.

Технѣскӧј культурајаслӧн кӧза площадь чѣнӧ колӧм васа фактѣскӧј кӧза площадь сертѣ 208,2 сурс гектар вылӧ, медсасӧ шабдѣ-долгунец кӧзӧм чѣнтӧм щӧт вестӧ.

Тӧдса, мыј колан војасӧ вражескӧј элементјас, кодјас орудујтлѣсны вѣзму овмӧс органјасын, планирујтлѣсны шабдѣ кӧзајас вредѣтельскӧја. Шабдѣ кӧзӧм куза сетлѣсны сещӧм заданѣјас, кодјас збыльсӧс жугӧдлѣсны севооборотјас да вѣјӧдлѣсны сещӧм по-

ложеније, кор шабди некымын војасдн кѳзыліс шабди вылѳ. Напрімер, Смоленскѳј областын шабди вылѳ шабди кѳдѳм вѳлі вѳчѳма 2.485 га площаѳ вылѳ, торја колхозјасын, кыѳі, напрімер, „Товарищ“ да „Ударник“ колхозјас, шабди кѳдѳм кѳзалѳн обшѳѳј площаѳын бѳгтліс 50 саяс прѳцент.

Став местнѳј организаѳијаслѳн, да медвоѳ віѳму овмѳсса работнѳјаслѳн могыс сыын, меѳым помавны шабди вѳчѳмын позорнѳј бѳрѳколѳмкѳд. Колхознѳј овмѳслѳн ем ставыс сы вылѳ, меѳым сетны страналы тырмымѳн вылын качествѳа шабди. Та могыс, медвоѳ колѳ обеспечатны севооборотјас стѳча соблудајтѳм да, мѳдкѳ, вужнас бертны клевер дінѳ кулацкѳј вредітелскѳј отношеніје. Колѳ помнѳтны, мыј клевертѳг оз вермы лоны шабдїлѳн вылын урожај.

Планын ыжыд вніманіје торјѳдѳма сеѳѳм культурајаслы, кыѳі хлопок да сахарнѳј свеклѳ, кодјас кутѳны зев ыжыд тѳдчанлун населеніјелыс паскыд потребностјас могмѳдан делѳын.

Хлопок кѳдѳм (совхозјас да колхозјас куѳа) таво ѳеуна паскалѳ колѳм во сертї да составїтас 1.991,2 сурс гектар. Торја республикајас куѳа індѳма хлопок кѳдѳм ѳеуна чїнтѳм.

Сахарнѳј свеклѳлѳн кѳза площаѳ 1938 воын составїтас 1.184,3 сурс гектар. Сахарнѳј свеклѳлыс кѳза площаѳсѳ ѳеуна чїнтѳм колѳ јѳна вевтыртны тајѳ культураыслыс урожајностсѳ кыпѳдѳмѳн.

Кыѳі пѳртсѳ олѳмѳ сетѳм планын „ѳерновѳј культурајаслыс кѳјдыс бурмѳдѳм куѳа мерајас јылыс“ СССР-са СНК-лѳн шуѳм, кодѳс прїмїтѳма ВКП(б) ЦК јунскѳј Пленум шуѳм сертї?

Кѳјдыс бурмѳдан делѳын меѳса важнѳј звеноѳн долженѳс лоны рајоннѳј семеноводческѳј овмѳсјас. Но унжык республикајасыс, крајјасыс да областјасыс вывтї јѳна ѳужѳдїсны Сојузса Совнаркомѳн вынсѳдѳм вылѳ рајоннѳј семеноводческѳј овмѳсјас бѳрјѳм да

представітѡм. А сешѡм областјас, кыгі Смоленскѡј, Вологодскѡј да Свердловскѡј, ѡнѡз ез представітны Союзса Совнаркомѡн вынсѡдѡм вылѡ районнѡј семеноводческѡј овмѡсјаслыс спісокјас.

Сыыс кынгі, районнѡј семеноводческѡј овмѡсјаслы агрономјасѡс бѡрјѡм мунѡ сіѣ-жѡ вывтї наѣн.

Уна крајјас да областјас районнѡј семеноводческѡј овмѡсјас бѡрјігѡн тѡдчымѡнја паскѡдїсны налыс кѡза площаѡсѡ СССР-са Совнаркомѡн урчїтѡм размерјас сертї. Напрїмер, Свердловскѡј областын СССР-са Совнарком шуѡм сертї районнѡј семеноводческѡј овмѡслыс план урчїтѡма 10 сурс гектар. Областинѡј органїзаціяјас корѡны СССР-са Совнаркомѡс вынсѡдны 25 сурс гектар.

Районнѡј семеноводческѡј овмѡсјас кѡзалыс площаѡјасѡ тащѡм огульнѡја паскѡдѡмыс оз ков.

Государство, рајсемхозјас лѡсѡдѡмѡн, сетїс колхозјаслы зев ыжыд отсѡг. Не сѡмын віѣму овмѡс органјас, но і облїсполкомјас, крајїсполкомјас, республікајасса совнаркомјас објазанѡс лоны пыр тѡдсаѡн быд рајсемхоз ѡелѡн, конкретнѡ вескѡдлыны наѡн. Колѡ помытны, мыј районнѡј семеноводческѡј овмѡсјас котырѡм орѡдѡм быд торја случајын нужѡдас, мед еща вылѡ быдса во кезлѡ, ВКП(б) ЦК јунскѡј пленумлыс індѡд кѡјдыс ѡелѡ бурмѡдѡм јылыс олѡмѡ пѡртѡм.

Мѡд вопрос—сіѣ вел уна областјасыс наѡ вреѡдїтельскѡја пыртѡм ічѡт урожаја сортјас вѡтлѡм да најѡс мукѡд сортјасѡн вежѡм.

Союзса Совнарком щѡктѡм сертї СССР-са Наркомѣмѡн вѡчѡма ыжыд уж крајыс крајѡ сортјас вѡјѡм планирујѡтѡм куза. Медвоzzaыс таво планирујѡсѡны сортовѡј кѡзајас сортјас сертї, да сортјас став вешталѡмсѡ согласујѡтѡмѡн местнѡј руковоѡдашщѡј органїзаціяјаскѡд. Тырвыѡ могмѡдны местајаслыс требованїејасѡ мї ег вермѡ, но сіѣ, мыј прїмітѡма

правітэ debate, гетó пoзaнлун вoчны ыжыд вoсков вoзó.

Торóн, нечернозeмнóй пoлoсaын индысeó „Лyтeс-цeнс 062“ сoртa ярoвóй шoбдi 700 сyрс гeктap вылó дoрыe унжык пaскóдóм дa óтщóщ чiнтысeó 300 сyрс гeктap вылó дoрыe унжык „Цeзiум 0111“ шoбдi кóзa, кoдi явó шoгмытóм нечернозeмнóй пoлoсa yслoвiе-яслы.

Вoзó звeнo—cijo сoртoвóй кóйдысяслыe чyкóртóм фoнд тырвыjó дa пpaвiлнó iспoлзyйтóм. Miян eм пo-зaнлун 1938 вoсa тyлысын кóзны сoртóвóй кóйдысiн 30—35 мiльиoн гeктap, мыj сoстaвiтaс 60—64 пpóчeнт ярoвóй кóзaлoн oбщóй плaн дiнó (кoлoм вo сoртó-вóй кóзaяc вoлi 20.200 сyрс гeктap).

Нo сy мoгыe, мeдым пóртны oлoмó сoртóвóй кóзa-яслыe тaјó плaнсó, кoлó aскaдó дa тырвыjó нyдны oбмeннóй oпepaцiяяc.

Вiзy oвмoсcа oснoвнóй ужjaслыe плaн вынoбóмa кыкi Coюз пaстa зoннaс, ciжi i стaв oблaстjaс, кpaјjaс дa рeспyблiкaяc кyзa.

Мeстнóй пapтијнóй, сoвeтскóй oргaнizaцiяяcлoн дa вiзy oвмoс oргaнjaслoн мoгыe сын, мeдым aскaдó дa пpaвiлнó вaјoдны тaјó плaнсó paјoнjaсoз дa кoлxoз-jaсoз, пpaвiлнó вaјoдны зaдaнiе óткaoлысoз.

Óткaoлысяслoн ceктop мiян aбy ыжыд, нo внiмa-нiје ciјó aс дiнaс тpeбyйтó. Кoлaн вoяcó вoлны нe eщa слyчaјjaс, кop мeстaяc вылын мeхaнiчeскi мa-тыстчылiсны плaнjaс лoсoбóмó. Вpeдiтeлскóй eлeмeнт-jaс пoлзyйтчылiсны тaјoн сy мoгыe, мeдым пyтaјтны плaнiрyйтóм дa дeзoргaнizyйтны кoлxoзjaс.

1938 вoсa вiзy oвмoсcа ужjaслыe плaн yрчiтiгoн мeстaвcа pyкoвoдaщóй oргaнizaцiяяc oбзaнoбo apтыштны стaв кoнкpeтнóй oсoбeннoстjaсeó быд кoлxoзлыe, apтыштны пыртóм дa пыртaн ceвooбoрoтjaс.

Тopja внiмaнiје дoлжeн лoны вeскoбoмa сy вылó, мeдым сeщoм зeв вaжнóй фeлбыи, кoдi вoрзoбó ужa-лы jбзoн yнa мaссaяслыe нeпoсpeдствeннóй iнтe-

2

НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
Республики Коми

ресјасо, делдын, кушом ем колхозјасо да совхоз-
јасо план вајодом, —ез вов петкодлома админістриро-
ваніе да зывоктан отношеніе колхознікјаслон пред-
ложеніејас, индодјас да требованіејас дін. Колхоз-
јаслыс планјас выноддигон рајсполкомса презідіумјас
заседаніејас вылын долженос быт прісутствуйтны со-
ответствуйущој колхозјасса председателјас.

ПЛАН ОЛОМО ПОРТОМ ВЫЛО ЛОСОДОМА СТАВ УСЛОВІЕЈАС

1938 воын візму овмосса ужјаслыс план оломо пор-
том выло лосодома став условіејасо. Колхозјас таво-
са воын пырөн колом вога урожај всна тышын
озыром опытон.

Правітелство леціс зев ыжыд сумма візму овмослыс
механізація воцо паскоддом да јонмодом выло.

1938 воын котырсе 500 выл МТС.

Тракторјаслон вынјорыс, кодјас лецоны візму
овмослы 1938 воын, составітас 1.138 сурс вов вын (ко-
лом во влі 934 сурс вов вын).

Таво МТС-јаслы лоо сетома кызвыныс вынјора гу-
севичној, фізельној тракторјас.

СТЗ да ХТЗ тракторјас лоо лецома візму овмослы
15.500 штука, ЧТЗ „С—65“—10.000 штука (колом во
ЧТЗ тракторјас влі вајома сомын 2.140).

Вескода выманіеныто фізельној трактор „С—65“ вы-
ло, коді имеіто карбјураторној мотора трактор воцын
ыжыд преімушествојас.

„Сталінец—65“ ужало сокыд ломтас вылын, коді
70—80 прочент выло донтөмжык нефтетоплівоыс.

Лыгроіновдој ЧТЗ-ко рөскодуйто 17—19 кілограмм лом-
тас гектар гором выло, то фізельној трактор рөскодуй-
то сомын 10—12 кілограмм, модногон-ко 35 прочент
выло ещажык.

МТС-јас воцын сулало важној мог—одјо освоітны
тајо выл, прекрасној тракторсе.

Торја выманіе вескѡдсѡ сы вылѡ, медем обеспе-
читны візму овмѡс почвообработывающѡй машіна-
сѡн. Тајѡ објаснаітсѡ коланлунѡн бырѡдны сіјѡ торја-
лѡмсѡ, коді ем тракторјаслѡн налічіе да пріцепнѡй
інвентар, торјѡн тракторнѡй плугјас, култиваторјас,
полевѡй лушцільнікјас костын. Култиваторјас лѡб
закажітѡма промышленностлы 65 сурс штука (колѡм
во вѡлі закажітѡма 43 сурс штука), лушцільнікјас—33
сурс штука.

Сѡдѡны 1938 воын капіталовложеніејас кѡјдыс ве-
салан машінајас лѡсѡдѡм вылѡ. Інѡма лѡсѡдны тајѡ
машінајассѡ 33.657 сурс шайт вылѡ, мѡдногѡн-кѡ пѡш-
ті кујімпѡв унжык, 1937 воса дорыс. Тракторнѡй плуг-
јас таво лѡб вајѡма 3—4 корпуснѡјѡс 9.200 (колѡм во
вѡлі вајѡма 35.926). Основнѡй выманіе торјѡдсѡ 5
корпуснѡй плугјас вајѡмлы. Сешѡм плугјасыс вајѡѡ
72.500 (колѡм во вѡлі вајѡма 43.381).

Механізаціја јукѡнын основнѡй мог ѡні ем візму ов-
мѡсын імеітчыс зев ыжыд тракторнѡй да машіннѡй
парк пѡрадѡкѡ вајѡдѡм, сіјѡс ісползутѡм медеа јона
кыпѡдѡм да тракторнѡй ужјаслыс асѡнсѡ чінтѡм.

Кѡлѡ помавны машінајас хішцічысѡкѡја експлоаті-
рујѡмкѡд. Тајѡ, медевоз, інмѡ комбайнјас експлоатіруј-
тѡмлы, кодјас шѡкыда петѡны стројыс весіг кык да
кујім во ужалѡм бѡрын. Артмѡ тајѡ сы вѡсна, мыј мі
комбайнсѡ, кыці важ телега, шѡкыда колам тѡв кежлѡ
вокса сынѡд улѡ. Кѡлѡ правіліноја експлоатірујтны да
бережнѡја вічны быд машіна.

Кыці азғаннды, партіја да правітелство таво, кыці і
став колѡм војасас, сетѡны колхозјаслы зев ыжыд от-
сѡг выл машінајасѡн.

Ѳткымын меставывса јортјас настаівајтісны выл
МТС-јаслѡн ыжыд лыд вылын. Могмѡдны-кѡ тајѡ тре-
бованіејассѡ, то колѡ ескѡ вѡлі проектирујтны еша
вылѡ 1000 выл МТС.

Ремонт бурмѡдѡм да ремонтнѡй база јонмѡдѡм вы-

лө таво ассигнованијас колан вога серті содһны пöштi кык пöв да составитасны 64,1 миллион шайт.

Меставывса партијнö, советскöй организацијас-кө, а сiң-жö став мијан виңму овмөс органјас настöйашщöја бостчасны ремонтнöй база јонмөдөмө, то таво-һин лөбөчөма ыжыд восков воңө.

Торја выманіје вескөдсө кыңи сушществуйтыс, сiңи i выл машинно-тракторнöй мастерскöйјаслөн станкөвöй оборудованије вылө.

АСКАдӨ да БУРА лөГӨдчыны тувсов көҘа кежлө

ВКП(б) ЦК да СССР-са СНК печатын јөзөдөм шуөмын индiсны, мыј тувсов көҘа кежлө лөсөдчөм мунө јавө неудовлетворителнө, сувтөдөма оран угроза улө сеңдөм зев важнöй да нужөдны поңтөм ужјас, кыңи көјдiс лөсөдөм да весалөм, тракторјас ремонтірујтөм, ломтас вајөм да обменнöй операцијас.

Тавоса бур урожај öткымын крајјасын лөсөдiс лаңтөдчөмлыс атмосфера. Сы ныңдi, медем боевөја котыртны тувсов көҘа кежлө лөсөдчөм, леңисны тајө ужсө самоҘок вылө.

Имейтчыс лаңтөдчөм вывти öпаснöй. Колө кутны төд-вылын, мыј iңапод гөрөмлыс план таво абу тыртөма. Сiң-кө, тувсовја гөрөм куҘа лоасны ыжыд ужјас.

Колөм во тувсов кадса гөрөм вөли 25.513 сурс гектар. Таво—29.424 сурс гектар.

Ыжыд тревога кыпөдө тракторнöй парк ремонтірујтөмлөн вывти нөжјө мунөм.

1938 вога јанвар 10-өд лун кежлө Сојуз пагта ремонтірујтөма ставсө сөмын 73.223 трактор, мыј составлајтө 30 прөцент план дiнө. Тајө вывти улын прөцент. Колө ремонтірујтны план тырвыјө олөмө пөрт-төң нөшта 173.473 трактор.

Торјөн долженсө јонмөдны ремонтлыс öдјас лун-ывв республикајас, крајјас да областјас, кодјас мед-

воҗајасџн пырџны кџа кампаніеџ. Бостам Ростовскџ област. Тајџ областас ремонт план тыртџма сџмын 19 прџцент вылџ; Таджікскџ ССР-ын ремонт куҗа план тыртџма 16 прџцент вылџ; Узбекскџ ССР-ын —24 прџцент вылџ; Ніколајевскџ областын—35 прџцент вылџ; Одесскџ областын—24 прџцент вылџ; Орджонікідзевскџ крајын—36 прџцент вылџ; Днепропетровскџ областын—49 прџцент вылџ. Лунвыв крајјас, областјас да республикајас, кодјас заводџтџны кџзны медвоҗајасџн, долженџс бостчыны ремонтџ, кыҗі первој џчереда могџ.

Мукџд республикајасые, крајјасые да областјасые, кодјас пырџны тувсов кџзаџ неуна сорџнжык, тџрџџн долженџс јонмџдны ремонтлые џдјас: Калининскџ област, коді тыртіе тракторјас ремонтірујтан планлые сџмын 8 прџцентсџ; Татарскџ АССР сџмын 14 прџцент.

Сы могые, медем шеџџдны решітелнџ да џдјџнжык перелом ремонт џдјасын, колџ пыр-жџ бертны вужнас организационно-техніческџ неџбрадокјас самџ МТС-јасас да МТМ-јасас. Медвоҗ колџ вескџдны выманіеје ремонт вылын уж правілно котыртџм вылџ да сыыс мынтысџм вылџ, а сіҗ-жџ ремонтнџј рабочџјаслые да ремонт куҗа ужалые тракторістјаслые бытџвџј условіејасџ бурмџџм вылџ.

Колџ тырвыјџ ісползујтны імеітчые оборудованіеје кык да кујім смена уж котыртџмџн, мыј абу џніја кадџ.

Вел уна областјас, крајјас да республикајас сувтџџдџны требованіејас запчастјасџн планомернџјжыка снабжајтџм јылыс. Тајџ требованіејасыс мыјкџ-мында законнџџс. Глававтотракторџдетал вел уна деталјас мџџџџџмџн сормџ да оз пџрт олџмџ правітелствоџн урчітџм графік. Но тајџ оз вермы лоны оправданіеџн ремонтлџн сіјџ вывті улын џдјаслы, кодјас міјан ем. џніја кадџ местајас вылџ вајџм деталјаслџн лыдыс тырвыјџ обеспечівајтџ ремонтлые јона вылынжык џдјас.

Откымын меставывса работникјас требутѳны сод-
тыны капіталнѳ ремонт куза план. Тајѳ требованіе-
јассѳ јона унжык случајас абу подулалѳма. Та јылыс
вісталѳ кѳт-нын сіјѳ факт, мыј тајѳ требованіејасыс
сувтѳдсѳны сіјѳ кадѳ, кор ремонт план тыртѳма став-
сѳ 8—10 прѳцент вылѳ да кор сѳкыд решітны вопрос,
требутчѳ-ѳ капіталнѳ ремонтлыс план содѳм. Колѳ
кутны тѳдвылын, мыј МТС-јасса ѳткымын діреktorјас
быдногыс зілѳны не вѳчны среднеј ремонт да сдѳјт-
ны став машинајассѳ капіталнѳ ремонтѳ. Фелѳыс сы-
ын, мыј среднеј ремонт мунѳ МТС-са оборотнѳј сред-
ствојас шцѳт вестѳ, а капіталнѳј ремонт вѳчсѳ со-
јузнѳј-бјуджет шцѳт вестѳ. Колѳ решітelnѳ кучкы-
ны МТС-јасса ѳткымын діреktorјаслѳн антѳгосудар-
ственнѳј тенденціјајас куза.

Торја выманіе колѳ лоны вескѳѳма ремонтлыс ка-
чество прѳверітѳм вылѳ. Ем вел уна тревожнѳј сіг-
налјас сы јылыс, мыј вел уна МТМ-ын тракторјас ре-
монтірујтсѳны лока. Наркомземса работникјас, кодјас
петісны местајас вылѳ тувсов кѳза кежлѳ лѳсѳдчѳм
мунѳм прѳверітѳм могыс да меставывса организација-
јаслы ѳтсѳг сетѳм могыс, нуѳдісны тракторјас ремон-
тірујтѳмлыс качество спеціалнѳ прѳверітѳм. Тајѳ
прѳверка јывгыс јуѳртѳмјасыс, кодјас воісны міјанлы,
вывті абу гажѳданаѳе. Тракторјаслѳн тѳдчана јукѳныс,
кодјас лыдѳысѳны-нын ремонтірујтѳмѳн, імеітѳ сер-
јознѳј дефектјас.

Ыжыд тревога кыпѳѳѳ ломтас нѳжјѳ бостѳм. На-
прімер, Ростовскѳј област, імеітѳ Главнефтса распре-
делітelnѳј базајасын карасінлыс остаток 13.925 тонн.
Імеітѳ ліміт 6 сурс тонн, а дас лунѳн бостѳма сѳмын
499 тонн.

Імеітѳ Главнефтѳ базајасын лігроін—3.865 тонн. Іме-
ітѳ ліміт 1.500 тонн, а бостіс сѳмын 236 тонн.

Тащѳм-жѳ серпасыс Краснодарскѳј крајын да вел
уна мукѳѳ областјасын. Уна рајонјас норасѳны ломтас
да ремонт вылѳ запаснѳј частјас нѳѳѳм могыс сред-

ствојас абутом выло. Секі-жѳ оз прінімајтны ко-
лана мерајас дебіторскѳ задолженност бырѳѳѳм выло.

Ме должен доложітны ЦК Пленумлы, мыј тащѳм
ыжыд средствојас, кыці 1937 вѳса октабр 1-ѳ лум
кежлѳ дебіторскѳ ужјѳзын 900 мільіон шайт імеітѳ-
мѳн, Наркомзем вынужѳен вѳлі шыѳѳчыны Сталін
јорт дінѳ да Молотов јорт дінѳ корѳмѳн мїјанлы
сѳѳтѳѳ средствојас леѳѳм јылыс. ВКП(ѳ) ЦК да
СССР-са СНК сѳтїсны мїјанлы зев ыжыд ѳтсѳг:
Наркомземлы фїнансірујтан планыс вывті вѳлі ле-
ѳѳма 120 мільіон шайт.

МТС-са уна дїректорјас да крајевѳј да областнѳј
віжму ѳвмѳс ѳѳѳелјасса началныкјас преступнѳј антї-
государственнѳј практыкалы должен лѳны пунктѳма
пом. Тајѳ ужнас Наркомзем саммас справїтчыны
сѳмын ѳбкомјас, крајкомјас да нацкомпартіјајасса
ЦК-јас ыжыд ѳтсѳг дырї.

СССР-са СНК індѳѳјаскѳѳ јїтѳдын уна республї-
кајасын, крајјасын да областјасын бѳрја кадѳ шѳѳѳ-
ѳѳма ѳткымын резултантјас дебіторскѳј ужјѳз перјѳм
куѳа. Напрїмер, Туркменїја октабр—ѳекабр тѳлыс-
јасѳ бырѳѳїс 91 прѳцент вылѳ дебіторскѳј ужјѳзсѳ,
Кїргїзїја—82,9 прѳч., дѳнецкѳј област—81,7 прѳч.,
Јужно-Казахстанскѳј област—82,7 прѳцент.

Но став Сојуз паста зѳннас тајѳ ужыс мунѳ не-
удѳлетворїтѳльнѳ. Торја јѳна колѳ Башкїрїја, кодї
дебіторскѳј ужјѳзсѳ бырѳѳїс сѳмын 33 прѳцент да
їмеітѳ ѳні тајѳ ужјѳзсѳ 10.290 сурс шайт. Орловскѳј
област бырѳѳїс 37,6 прѳцент, імеітѳ ѳні—8.732 сурс
шайт. Ростовскѳј област бырѳѳїс 41,8 прѳцент, колї
1.434 сурс шайт.

Областјаслѳн да крајјаслѳн спїсокыс, кѳнјасын
лока мунѳ дебіторскѳј ужјѳз бырѳѳѳм, јѳна ыжыд-
коѳ, сѳсса уна местајасын абу рѳшїтѳльнѳј тышыс
ѳткымын колхозјасса јуралысјас рваческѳј, іжѳївен-
ческѳј настројенїејаскѳѳ.

Ростовскѳј областын ѳткымын работныкјас јавѳ

паны мунõны дебиторској ужјõз бырõдõмлы. На-
пример, Песчано-Окопској району Песчано-Окопској
МТС-са сõвет заседаније вылы рајисполкомса пред-
седатель Ротков СССР-са Наркомзем представителõн
жуалõм вылõ—мыла омõла мувõ дебиторској ужјõз
бырõдõм—вочавицис: „Мијан колхозјас нуждајтõны
государствосаң отсõгын“.

Но сек-жõ тајõ МТС-увса колхозјас õти трудодең
вылõ сетõны 7—10 килограммõн наң. Õти трудоспо-
собној вылõ сени наңыс воõ 120-саң 600 пудјõз. Кыз
колхоз лõсõдõмны автомашина.

МТС-са финансовõј овмõсын колõ лõсõдõны чорыд
пõрадок да став решителностõн бырõдõны рваческој
тенденцијаслыс мед ичõт петкõдõмјас.

БОЛЬШЕВИТСКÕЈА ТÕЖДЫГНЫ КÕЈДЫСЈАС ЈЫЛЫГ

Кõза кампанијеын решајушщõј звено ем кõјдысјас
јылыс тõждыгõм.

Сојуз паста кõјдыс лõсõдõм мунõ неудоветво-
рителнõ. 1938 воса јанвар 1-ој лун кежлõ Сојуз паста
вõли лõсõдõма сõмын 87 прõцент зерновõј да бобо-
вõј културајаслыс кõјдыс. Торја лок фелõыс проса
да бобовõј културајаслыс кõјдыс лõсõдõм куза.
Проса кõјдыс лõсõдан план тыртõма 71 прõцент
вылõ, бобовõј културајаслыс—55 прõцент вылõ.

Поэтõма лока став културајаслыс кõјдыс лõсõ-
дõм мунõ Сагестанској АССР-ын, кõни плансõ тыр-
тõма сõмын 48 прõцент вылõ, Чечено-Ингушској
АССР-ын—44 прõцент вылõ, Тамбовској областын—68
прõцент вылõ, Маријској АССР-ын—53 прõцент вылõ,
Калмыцкõј АССР-ын—27 прõцент вылõ, Краснојар-
ској крајын—44 прõцент вылõ, Иркутској областын—29
прõцент вылõ.

Такõд õтщõщ колõ пасјыны, мыј унжык респуб-
ликајасас, крајјасас да областјасас, кõнјасын област

да крај кузаыс кѳдыс лѳсѳѳѳм помалѳма лѳѳ по-мавоѳ, емѳс уна рајонјас, кѳнјасын кѳдысјасѳѳ бѳрја кадѳѳ абу лѳсѳѳѳма. Напрѳмер, Кујбышевскѳј обла-тын кѳдыс фондјас лѳсѳѳдан обшѳѳј план тыртѳма 97 прѳцент вылѳ, а сек-жѳ ем уна колхозјас, кѳн-јасын кѳдысѳ лѳсѳѳѳма 20—30 прѳцентыс ѳе ун-жык да весѳг ещажык.

Ташѳм-жѳ положенјеыс і уна мукѳд крајјасын. Тажѳ требутѳ пыр-жѳ прѳверѳтны кѳдыс лѳсѳѳѳм быд колхоз куза. Оз поѳ лантѳѳѳчыны шѳрпѳлѳс показателјасѳн, колѳ шедѳѳны, медым матыса лун-јасѳ быд крајын, областын, республикаын ез вѳв нѳ ѳтѳ колхоз, коллѳн ескѳн ез вѳв обесечѳтѳма кѳдысјасѳн став кѳѳа площѳѳѳѳѳѳ.

Торја лока котыртѳма сортообменнѳј операцѳја-јас. Сортообменнѳј операцѳјајас збылысѳ нѳшта абу-на заводѳтѳма. Колхозјас кѳстын сортовѳј кѳ-дысјас вежлалѳм куза план тыртѳма ставѳѳ сѳмын 10 прѳцент вылѳ.

Нѳшта омѳл ѳелѳыс сортообменнѳј операцѳјајас-кѳд Госсортфонд вѳѳ куза. Госсортфонд вѳѳ куза должен лоны торјѳѳѳма радѳвѳј кѳдыс вылѳ веж-лалѳм вылѳ 258.066 тонн јарѳвѳј културајаслыс кѳ-дыс, а тавѳса јанвар 10 лун кежлѳ вежѳма ставѳѳ сѳмын 3.757 тонн, мыј ем 1,5 прѳцент. Заготѳерно вѳѳ куза должен лоны торјѳѳѳма јарѳвѳј култура-јас сортѳвѳј кѳдысјаслыс радѳвѳј кѳдыс вылѳ веж-лавны 850.133 тонн. Заготѳерно вѳѳ куза вежлалѳмсѳ збылысѳ нѳшта абу-на заводѳтѳма.

Лоас сѳкыд преступленјеѳн, мѳјан неорганизо-ванност вѳсна-кѳ мѳ аскадѳ ог нуѳѳѳ став обменнѳј операцѳјајас.

Тавѳ торја тѳѳчанлун кутѳ кѳдыс аскадѳ да вы-лын качествѳѳн весалѳм. Но кѳдыс весалѳм уна областјас збылысѳ нѳшта ез-на заводѳтѳны. Напрѳ-мер, Омскѳј областса Аромашевскѳј рајонын 29 кол-хоз кѳдыс весалѳмсѳ нѳшта ез-на заводѳтѳны. Нѳра-

сбны, мыј оз тырмыны тріерјас. Правда, тріерјас абу быдлаын тырмана, но положеніеыс петны поџа да колџ. Медвоџ, колџ став тріерјасџ пуктыны доџјас вылџ да обеспечітны налыс суткі џџжа за-грузка, мџд-кџ, колџ ісползујтны кџјдыс весалџмлыы і сеџџм способ, кызі сіџ шусана решето-кружалајас вылын весалџм.

Торја ыжыд выманіе колџ сетны турун кџјдыс даџтџмлы да лџсџџџмлы. Напрімер, тувсов кџџа план серті луцерна колхозјас долженџс кџџны тајџ воын 1.300 сурс гектар. Та вылџ колџ, еџа вылџ, 130 сурс центнер кџјдыс.

Складјасын імеітчыс да кџјдыс фондјасџ пуктџм луцерна кџјдыслџн запасыс обеспечівајтџ сбмын 960 сурс гектар кџџџм, лџџ індџм планлыс 75 прџчентсџ. Колџ дастыны луцерна кџјдыс нџшта 340 сурс га вылџ.

Луцерна торја тџџчанлун кутџ хлопковџ рајон-јаслы. Хлопок кџџыс республикајас долженџс пом-нітны, мыј најџ објазанџс луцерна кџјдыслџн обеспе-чітны не сбмын аснысџ, но і сетны тајџ кџјдысџ Сојузса мукџџ рајонјаслы. Но тајџ республикајасас луцерна кџјдыс даџтџмыс мунџ зев лока.

Уна хлопковџ рајонјасын џніја кадџџ абу обес-печітџмаџс весіг асыныс кџџајасџ луцерна кџјды-слџн. Таджікскџ республикаын луцерна кџјдыс оз тырмы 2.346 центнер; Азербайџджанын—860 центнер; Кіргізіјаын—2.638 центнер да Арменіјаын—566 центнер.

Среднеаџіатскџ республикајасын ташџм положе-ніеыс, медвасџ, лоіс сы вџсна, мыј луцернасџ пер-војјаыс џа мџдыс вџлі ыџкџма турун вылџ, а кџј-дыс вылас колісны којмџдыс ыџкџмсџ, коді ез во лџџ сетіс зев іџџт урожај.

Колџ кутны тџџвылын, мыј луцерна кџџџм кутџ решајущџџ тџџчанлун хлопок урожај вџсна тышын. Хлопок кџџыс республикајас долженџс прімітны став

мерајас сы вылѳ, медым мобілізујтны луцерналыѳ унжык кѳдыс.

Клевер куѳа серпасыс, прімерно, тащѳм-жѳ. 1937 воын Сојуз паста вѳлі ідралѳма клевер семеннікјаслыс 566.000 гектар. Клевер вартѳм да вытірајтѳм ѳніја кадѳз абу помалѳма. Тавоса јанвар 5 лун кежлѳ клевер семеннікјас ставсѳ вартѳма 391.000 гектар вылыс лѳбѳ 69 прѳцент ідралѳм площаѳлыс.

Клевер аскадѳ ідравтѳм, варттѳм да вытірајтѳм вѳсна ем ыжыѳ вошѳмјас, да Сојуз паста кѳдыслѳн шѳрпѳлѳс урожајыс опредељајтѳ ѳні ставыс сѳмын 58 кілограмм гектар вылыс індылѳм 1,5 центнер урожај пыѳѳі. Тајѳ позорно улын урожај.

Клевер кѳдыс лѳсѳѳѳм куѳа торјѳн колчѳѳны тащѳм областјас: Јарославскѳј област, кодѳ плансѳ тыртѳма 22,1 прѳцент вылѳ; Тамбовскѳј област—25,1 прѳцент вылѳ; Р'азанскѳј област—26,7 прѳцент вылѳ; Смоленскѳј област—27,2 прѳцент вылѳ; Курскѳј област—29,5 прѳцент вылѳ; Калининскѳј област—38,7 прѳцент вылѳ.

Кад вајѳѳны колхозјасса вескѳѳлысјас сознаныјеѳз, мыј луцерна да клевер семеннікјаслыс планјас тырттѳм, клевер аскадѳ ідравтѳм да варттѳм вајѳдасны ас бѳрсаныс севооборотјас орѳѳѳѳм да урожајност чінтѳѳѳ, ем колхознікјас благосостојаніје улѳ кодјысѳм.

Јоса сулалѳ вопросыс шабѳі кѳдысјас јылыс. Медым обеспечітны шабѳі кѳзалыс лѳсѳѳѳм план, колѳ 233 сурс тонн кѳдыс. 1938 воса јанвар 1-ѳ лун кежлѳ колхозјасын лѳсѳѳѳма сѳмын 159 сурс тонн.

Торја лока мунѳ кѳза кежлѳ шабѳі кѳдыс лѳсѳѳѳм, весалѳм да дастѳм тащѳм областјасын: Омскѳј област—лѳсѳѳѳма 30 прѳцент, сы лыдыс весалѳма 24 прѳцент; Ивановскѳј област—лѳсѳѳѳма 37 прѳцент, весалѳма 24 прѳцент; Јарославскѳј област—лѳсѳѳѳма 22 прѳцент, весалѳма 13 прѳцент; Свердловскѳј област—лѳсѳѳѳма 39 прѳцент, весалѳма 20 прѳч;

Кіровскöј област—лөсөддөма 50 прөчент, весалдөма 24 прөчент; Вологодскöј област—лөсөддөма 53 прөчент; весалдөма 7 прөчент; Архангелскöј област—лөсөддөма 51 прөчент, весалдөма 6 прөчент.

Сын, мыј шабдi кöјдыс лөсөддөм муно лока, мыжабс сөмын мi, сы вöсна мыј ег обесечитö тајö делöнас колана вескөдлөм. ВКП(б) ЦК да СССР-са Совнарком, кычi төдса, шабдi кöјдыс лөсөддөм разрешитисны весиг заготовка план тырттöч. I век-жö, та вылö вiқөдтөг, мi ег саммө аскадö да тырвыјö лөсөдны шабдi кöјдыс.

Пятисотницаяслөн движеније сетис ыжыд успех сахарнöј свеклö урожайност вöсна тышын. Но зем-органјассан да местнöј партiйнöј да советскöј организацiяяссан сахарнöј свеклö урожайност вöсна тышö выманiеыс личалис. Та жылыс вiсталö сiјб факт, мыј уна областяс ез обесечитны сахарнöј свеклö кöча улö жужыда гөрөм индөм план куча.

Напрiмер, Одесскöј областын жужыда гөрөм куча план тыртöма сөмын 68 прөчент вылö; Тамбовскöј областын—39 прөчент вылö; Киргизскöј ССР-ын—34 прөчент вылö; Казахскöј ССР-ын—24 прөчент вылö.

Тајö должен лоны компенсирүтöма му вынсөдан-торяс јона пыртөмөн. Тавоса тулысын свеклö кöча улö колö пыртны 3.970 сурс тонн перегној, а перегнојсö чукөртöма ставсö сөмын 723 сурс тонн. Сiчкө, i тајö јукöнын абу-на бур, да требүтчöдны срочнöј мераяс, медем iсправитны положенијесö.

* * *

Кöчабз колөм жеңыд срокын должен лоны ставсö вöчöма, медем вөтөдны колөмсö да медем кöча кежлö петны колөм во дорыс буржыка дастысөм-ясөн.

ВКП(б) ЦК өлөдiс партiйнöј организацiяясөс, мыј

візму овмёсын імеітчыг гырыг успехјас не долже-
нёс лоны поводён візму овмёсён вескёдлём куза,
візму овмёс органјас јонмёдём куза лантёдчём вылё
да уж личёдём вылё.

Но МТС-јасё да візму овмёс органјасё кадрјас
подбјрајтём јылыг ВКП(б) ЦК-лён да СССР-са СНК-
лён дјректіва уна крајјасын, областјасын да респуб-
ликајасын пёртёо олёмё зев наён. Напрімер, Бело-
русскёј ССР-ын ем 200 МТС, а дјректорјасё вын-
сёдёмә сёмын 144 МТС-ын. 24 МТС-ын ужалёны
дјректорлыг објазанностјасё временнё ісполнај-
тыгјас. 12 МТС-ын зік некод абу.

Ташём-жё серпасыг Омскёј, Оренбургскёј, Сверд-
ловскёј да мукёд областјасын.

Колё прімітны медеа срочнёј мерајас да кыв-
шутёг пёртны олёмё МТС-јасёс да рајзојасёс прё-
верітём работнїкјас кадрјасён укомплектујтём јылыг
ВКП(б) ЦК-лыг да СССР-са СНК-лыг індёд.

Візму овмёс аппаратјасё ёні воісны уна выл јёз.
Колё лёсёдны налы ужас бур обстановка да обес-
печітны тајё выл, нёшта практїческёј опыттём-на
работнїкјасён конкретнёја вескёдлём.

1937 воын мї урожај чукёртім сїзім мїлліард пуд
гёгёр. 1938 воын ужё мї долженёс нудны сїзі, ме-
дым обеспечітны візму овмёсса продукцїјалыг 1937
во сертї нёшта ыжыджык содём, быд воё 7—8 мїл-
ліард пуд наё вёчём јылыг Сталін јортён сувтёдём
мог олёмё пёртём шедёдёмён.

Тајё могёо олёмё пёртём вылё колё мобїлізујтны
коммунїстјасёс, колхозјасса да совхозјасса вескёд-
лыгјасёс, колхознёј актївёс, колхознїкјаслыг став
массајасёс да совхозјасса рабочёјјаслыг массајасёс,
јонжыка паскёдны ордїясём 1938 во вылё візму ов-
мёсса ужјаслён план конкретнёј показателјас вёсна.

Ив. № 2880

Ц. 1938 г.

Акт № 58

Вкладн. л. _____

ЈУРИНДАЛЫГ

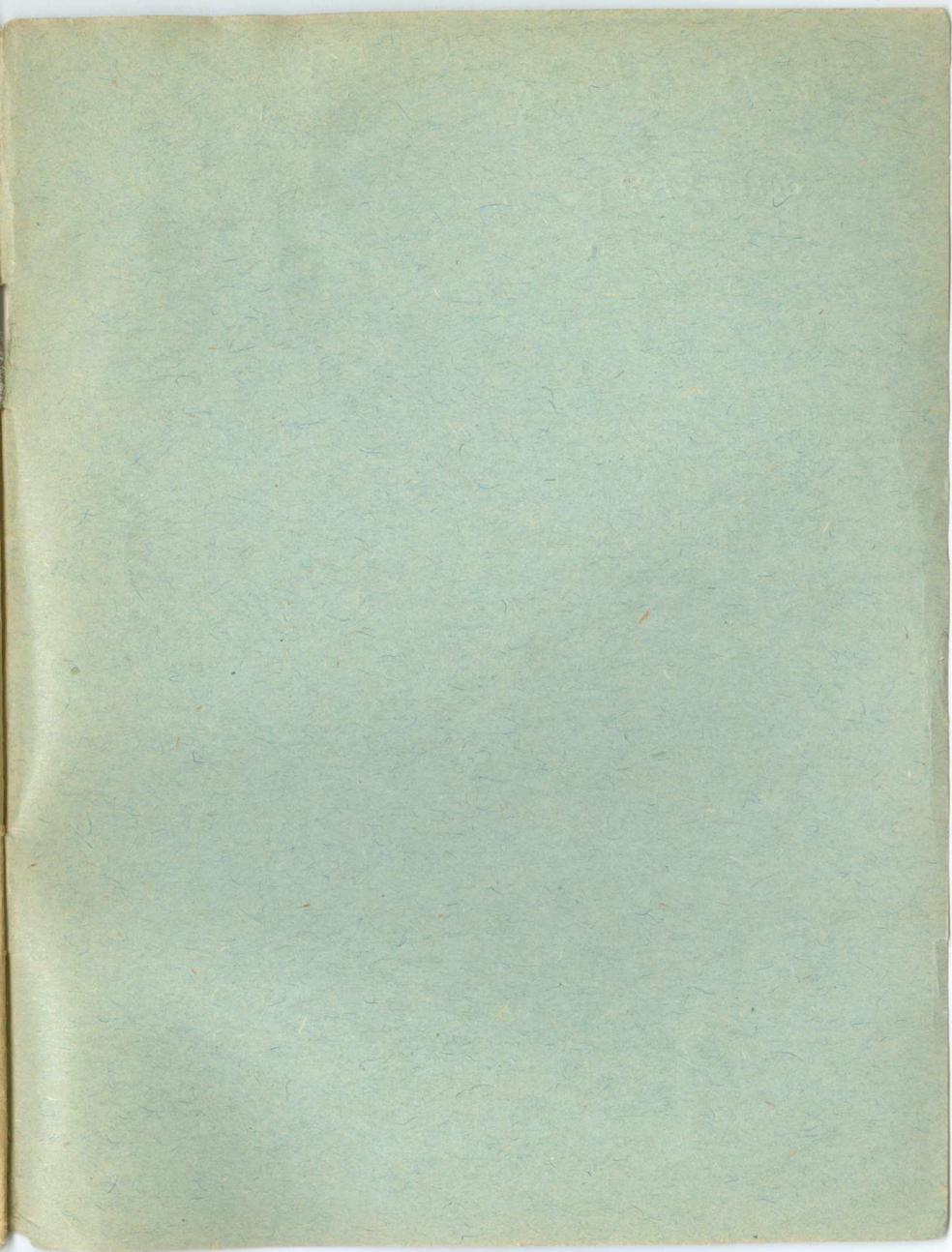
ЛІСТБОК

Ödjö da помѡз бырѡдны вредѣтельствоыы последствѣеяыс вѣзму овмѡс органясын . . .	7
Обеспечѣтны став култураяыслыс урожаыност воэѡ кыпѡдѡм	12
План олѡмѡ пѡртѡм вылѡ лѡсѡдѡма став условѣеяыс	18
Аскадѡ да бура лѡсѡдчыны тувсов кѡза кежлѡ .	20
Болшевістскѡја тѡжысны кѡйысыс яылыс . . .	24

Ответственный по выпуску *Н. Максимов*   Технический редактор *М. Шестаков*

Уполномоч. Главлита № 727   Издание № 33.   Заказ № 303.   Стат формат бумаги
72 X 108; 1/32.   Тираж 6000 эк.;   1. печ. лист. 62000 знаков в печатном листе.
Сдано в производство 11-II-38 г.   Подписано к печати 22-III-38 г.

Типография УМП, г. Сыктывкар, Коми АССР, Дом печати.

ВМ-93-657/485

Донос 25 ур

3 руб.

